

ATT ARBETA FÖR NATIONELLA MINORITETERS RÄTTIGHETER

- En checklista för att starta upp arbetet i en kommun

Klargör de interna förutsättningarna för arbetet

Red ut grunden för uppdraget

- ✚ Var kommer uppdraget ifrån och vilket mandat har du?
- ✚ Finns det ett särskilt politiskt beslut eller är det ett tjänstepersonsinitiativ att sätta igång arbetet med nationella minoriteter?
- ✚ Vem rapporterar du till?
- ✚ Om initiativet inte kommer ifrån politiken så försök hitta vägar att informera ansvariga politiker och lyfta frågorna inom beslutsorganen.

Ta reda på de ekonomiska förutsättningarna för arbetet

- ✚ Finns det någon budget i kommunen för detta?
- ✚ En rekommendation är att försöka sätta av åtminstone en mindre summa för aktiviteter som rör arbetet med nationella minoriteters rättigheter.

Stödmaterial och regional stödstruktur

- Länsstyrelsen och Sametinget har tagit fram stödmaterial för olika aktörer för hur man kan arbeta med nationella minoriteters rättigheter:
Du hittar olika publikationer på: <http://www.minoritet.se/publikationer/bestall>
- Länsstyrelsen Skåne sammankallar ett regionalt nätverk för tjänstepersoner som arbetar med nationella minoriteters rättigheter. För mer information, kontakta Länsstyrelsen Skåne.

Fyll på med kunskap

Sätt dig in i vad lagstiftningen innebär och fundera kring vad den innebär i praktiken för det kommunala uppdraget. Tänk på: Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk har förstärkts från den första januari 2019, vilket ställer högre krav på det offentliga.

Tips för dig som vill läsa mer om lagen och dess förarbeten

- Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Regeringens proposition 2008/09:158. Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna.
- Regeringens proposition 2017/18:199 - En stärkt minoritetspolitik
- Länsstyrelsen Stockholm har regeringens uppdrag att samordna arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter i landet. I det ingår bland annat att stötta kommunerna. Ta kontakt med Länsstyrelsen Stockholm för att diskutera specifika behov av utbildning.

- ✚ Börja sätta dig in i de olika nationella minoriteternas situation men var medveten om att det är minoriteterna själva som ska berätta om sig själva och vilka förutsättningar och behov som finns lokalt. Var nyfiken!
- ✚ Underskatta inte vikten av informationsinsatser om den nationella minoritetslagstiftningen och historien bakom. Det krävs förståelse för att skapa engagemang i frågan.
- ✚ Se till att det finns relevant kontaktinformation för arbetet med nationella minoriteters rättigheter samt information om minoritetslagstiftningen på kommunens webbplats.
- ✚ Ett inledande informationsmöte internt för berörda tjänstepersoner och förtroendevalda samt de nationella minoriteterna om lagen, dess bakgrund och koppling till mänskliga rättigheter kan vara en bra inledande insats.

Informationsmaterial på nationella minoritetsspråk

- Språkrådet har informationstexter om rätten att använda sitt nationella minoritetsspråk översatt till alla de nationella minoritetsspråken.
Tips: Länken till informationstexterna kan vara bra att lägga på sin kommuns hemsida. Länk: <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/minoritetsprak/om-minoritetsprak.html>
- Länsstyrelsen Stockholm har informationsmaterial om lagen på respektive minoritetsspråk att ladda ner på sin hemsida.
- Exempel på informationssidor hittar du även hos Helsingborgs stad och hos Malmö stad.

Samråd

Grundförutsättningar för samråd

- ✚ Undersök om det finns föreningar eller andra typer av nätverk eller mötesformer lokalt i kommunen. Om du inte hittar sådana, kontakta regionala eller nationella föreningar och leta dig vidare därifrån. Bygg ett nätverk med minoritetsgrupperna.
- ✚ Bjud in till ett första samråd med respektive minoritetsgrupp.
- ✚ Hitta samrådsformer för att säkerställa barn och ungas möjligheter till inflytande.
- ✚ Ta fram dagordningen till samråden tillsammans med de nationella minoriteterna.
- ✚ För att skapa ömsesidig förståelse för förutsättningarna och säkerställa mandat kan en bra ingång vara att ha med beslutande tjänstepersoner och beslutande förtroendevalda i åtminstone de första samråden.
- ✚ Skapa ett forum där minoritetsgrupperna kan ge synpunkter i frågor som berör dem i beslutsprocessen.

Tips på stödmaterial om samråd

- Manual för samråd: Att tänka på före, under och efter samråd. Ett exempel som används i samrådet med sverigefinnar och som kan vara ett stöd för hur samrådsprocessen kan se ut med nationella minoriteter. Kontakta Länsstyrelsen Skåne för mer information.
- Om samråd på: <http://minoritet.se>
- Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen, är ett stöd för kommuner och andra offentliga aktörer samt idéburna organisationer för hur man skapar delaktighet i beslutsprocesser. Finns att ladda ner och beställa från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Rekommendation för vad det första samrådet kan innehålla:

- ✚ Klargör att alla känner till grunderna i lagstiftningen, vad den syftar till och bakgrunden till att den finns.
- ✚ Diskutera vad samråd innebär och hur man tillsammans kan bygga ett strukturerat samrådsförfarande. Utgå från att förvaltningsmyndigheten ska föra en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.
- ✚ Klargör förväntningarna på samarbetet utifrån lagstiftningen och den kommunala organisationen.
- ✚ Bestäm hur ni går vidare. Sätt alltid ett nästa steg eller aktivitet.
- ✚ För alltid minnesanteckningar på samråden.

Fortsatta samråd

- ✚ Att samråda är en process som man gemensamt bygger upp över tid, tålamod och flexibilitet är en tillgång.
- ✚ Undersök vägar för att hitta olika sätt att samråda på med de nationella minoriteterna så att fler ser det som en möjlighet att delta och påverka. Möjliga vägar kan vara:
  - ❖ Öppna dialogmöten, exempelvis på biblioteket.
  - ❖ Genom ansvariga för modersmålsundervisningen i kommunen.
  - ❖ Genom att använda utåtriktade aktiviteter, exempelvis kulturarrangemang eller uppmärksammande av högtidsdagar för att sprida information om möjligheten till engagemang och inflytande.

Minoritetspolitiska mål och riktlinjer

- ✚ Ta fram mål och riktlinjer för kommunens arbete med de nationella minoriteternas rättigheter.
- ✚ Framtagandet måste ske i samarbete med de nationella minoriteterna men med utgångspunkt i en ömsesidig förståelse om att kommunen äger och beslutar om mål och riktlinjer.
- ✚ Förankra mål och riktlinjer och skicka ut på remiss till en bred grupp innan de antas. Självklart till minoriteternas organisationer men även till andra berörda i kommunens organisation.
- ✚ Se till att målen och riktlinjerna för arbetet med nationella minoriteters rättigheter antas politiskt.

Exempel på kommunala styrdokument i Skåne

- Lunds kommun – Strategi för Lunds kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter
- Malmö stad – Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter
- Helsingborgs stad – Program för Helsingborgs stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteters rättigheter

Få stöd i ditt arbete genom samverkan och nätverkande

- ✚ Är du ensamt ansvarig tjänsteperson - skaffa dig en samtalspartner internt i din kommun.
- ✚ Skaffa dig eller delta i ett nätverk för tjänstepersoner. Andra har gjort detta tidigare och har information och erfarenheter som kan vara till stöd och hjälp.
- ✚ Knyt kontaktpersoner för centrala verksamheter i kommunen till arbetet. Exempelvis medborgarservice, bibliotek, kultur, modersmålsundervisning, skola, vård och omsorg.
- ✚ Undersök möjliga vägar att lyfta nationella minoriteter i befintliga forum för samverkan mellan kommuner, exempelvis kring bibliotek och kultur.

Att tänka på när du arbetar med nationella minoriteters rättigheter

- ✚ Var lyhörd och var öppen för olika behov och sätt att jobba tillsammans med de olika nationella minoriteterna.
- ✚ Att arbeta in ett politikområde, som nationella minoriteters rättigheter, i den kommunala organisationen och hos de nationella minoritetsgrupperna, är en process som tar tid. Det kan vara rörligt i början, små steg och kreativa lösningar leder framåt.
- ✚ En viktig utgångspunkt för allt arbete är att individer äger sin identitet och sina anspråk på rättigheter

Organisationer för nationella minoriteter i Skåne

- Samer i syd
- Romska ungdomsförbundet
- Malmö Suomi förening, Finska föreningen i Trelleborg och Helsingborg finns på Facebook
- Judiska församlingen Malmö
- Tornedalingarnas riksförbund (finns ingen regional eller lokal förening i Skåne)